

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE W 2011 R.

Komisja do spraw etyki w nauce została utworzona na podstawie art. 27 pkt 6 oraz art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96 poz. 619 z późn. zm.). Działalność Komisji do spraw etyki w nauce obejmuje całe środowisko naukowe i akademickie w Polsce. Komisja wyraża opinie w sprawach dotyczących naruszeń zasad etyki w nauce przez pracowników uczelni, jednostek naukowych i instytutów badawczych, opracuje kodeks etyki pracownika naukowego oraz działalność mającą na celu upowszechnianie standardów rzetelności badań naukowych.

Zgodnie z ustawą o PAN (art. 40 ust. 1) w skład Komisji do spraw etyki wchodzi 9 osób. Członkowie PAN, obecni na 118. sesji Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk w głosowaniu tajnym wybrali Komisję do spraw etyki w nauce na kadencję 2011-2014 w następującym składzie; prof. dr hab. Osman Achmatowicz, prof. dr hab. czł. koresp. PAN Andrzej Białynicki – Birula, prof. dr hab. n. med. czł. koresp. PAN Andrzej Górski, prof. dr hab. czł. koresp. PAN Maciej W. Grabski, prof. dr hab. n. med. czł. koresp. PAN Janusz Limon, prof. dr hab. inż. Tadeusz Luty, prof. dr hab. czł. koresp. PAN Piotr Węgleński, prof. dr hab. Franciszek Ziejka, prof. dr hab. Andrzej Zoll (załącznik nr 1).

W dniu 18 lipca 2011 r. odbyło się posiedzenie organizacyjne. Członkowie Komisji wybrali przewodniczącego – został nim prof. dr hab. Andrzej Zoll, oraz zastępcę przewodniczącego Komisji, którym został prof. dr hab. Maciej W. Grabski.

W 2011 roku odbyły się cztery posiedzenia plenarne Komisji do spraw etyki w nauce. Na pierwszym z nich, w dniu 18 lipca 2011 r. członkowie Komisji opracowali i przyjęli regulamin działania Komisji do spraw etyki w nauce oraz powołali Zespół do spraw opracowania projektu Kodeksu etyki pracownika naukowego w składzie: prof. Andrzej Górski - przewodniczący oraz prof. Maciej W. Grabski. Do uczestnictwa w pracach zespołu, jako eksperta, zaproszono prof. dr hab. Adama Zielińskiego.

Członkowie Komisji omówili także zasady działania i tryb rozstrzygnięcia spraw.

Zakres działania Komisji i jej kompetencje były przedmiotem dyskusji prowadzonej na kolejnych posiedzeniach Komisji. W tej sprawie odbyło się także spotkanie prof. A. Zolla z przewodniczącym Komitetu Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk, prof. Janem Woleńskim i przewodniczącym Zespołu do Spraw Dobrych Praktyk Akademickich – prof.

Janem Hartmanem. W efekcie tych rozmów doszło w dniu 16 grudnia 2011 r. do wspólnego posiedzenia Komisji do spraw etyki w nauce, Komitetu Etyki w Nauce PAN i Zespołu do Spraw Dobrych Praktyk Akademickich. W posiedzeniu uczestniczyła również prof. Ewa Gruza Przewodnicząca Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Przedmiotem spotkania było ustalenie zasad współpracy w sprawach dotyczących etyki w nauce. Uczestnicy spotkania przedstawili również propozycje reformy orzecznictwa dyscyplinarnego w systemie szkolnictwa wyższego. Przyjęto stanowisko w sprawie nowelizacji aktów prawnych dotyczących orzecznictwa dyscyplinarnego.

W sprawie kompetencji Komisji do spraw etyki w nauce i Zespołu do Spraw Dobrych Praktyk Akademickich, zakresu działalności obu gremiów oraz o reformie postępowania dyscyplinarnego dyskutowano także podczas spotkania prof. A. Zolla, prof. J. Hartmana i prof. J. Woleńskiego z Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, prof. Barbarą Kudrycką. Przewodniczący Komisji do spraw etyki w nauce przedstawił wątpliwości jej członków, wynikające z obowiązujących przepisów dotyczących pozycji Komisji, w szczególności w stosunku do komisji dyscyplinarnych i do Zespołu Dobrych Praktyk Akademickich.

Przyjęto, że zgodnie z art. 144a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, Komisja będzie zajmowała się sprawami dotyczącymi zachowań nieetycznych w obszarze badań naukowych, związanych z prawem autorskim. Wyjaśniono, iż inne sprawy, w szczególności dotyczące konkursów na stanowiska i grantów rozpatrywać będzie Zespół do Spraw Dobrych Praktyk Akademickich.

Na kolejnych posiedzeniach Komisji, jej członkowie podejmowali decyzje w sprawach przekazanych przez instytucje naukowe, stowarzyszenia i pracowników naukowych. Projekty rozstrzygnięć omawiane na posiedzeniach Komisji przygotowywały wcześniej odpowiednie zespoły orzekające (załącznik nr 2) powoływane zgodnie z § 9 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 października 2010 r. w sprawie trybu wyboru członków komisji do spraw etyki w nauce, trybu jej prac i sposobu wykorzystania wiążących opinii komisji oraz sposobu finansowania oraz § 6 ust. 1 uchwały Nr 1/2011 Komisji do spraw Etyki w Nauce z dnia 18 lipca 2011 r. w sprawie regulaminu działania komisji do spraw Etyki w Nauce.

Z dotychczasowej działalności Komisji do spraw etyki w nauce wynika, że najczęstszym problemem etycznym w środowisku naukowym i akademickim jest naruszenie własności intelektualnej (m.in. plagiaty, nieuwzględnianie autorstwa itp.).

Szczegółowe omówienie spraw przedstawiono w załączniku nr 3.

PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE

Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce w kadencji 2011-2014

L.p.	Imię i nazwisko	Dyscyplina naukowa	Podmiot zgłaszający
1.	Prof. Osman Achmatowicz	chemia	Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów
2.	Prof. Andrzej Białynicki-Birula	matematyka	Prezydium Polskiej Akademii Nauk
3.	Prof. Andrzej Górski	medycyna, etyka w nauce, immunologia	Prezydium Polskiej Akademii Nauk
4.	Prof. Maciej W. Grabski	inżynieria materiałów	Prezydium Polskiej Akademii Nauk
5.	Prof. Janusz Limon	medycyna	Prezydium Polskiej Akademii Nauk
6.	Prof. Tadeusz Luty	chemia	Konferencja Rektorów Akademyckich Szkół Polskich
7.	Prof. Piotr Węgleński	biologia, genetyka	Rada Główna Szkolnictwa Wyższego
8.	Prof. Franciszek Ziejka	filologia	Konferencja Rektorów Akademyckich Szkół Polskich
9.	Prof. Andrzej Zoll	prawo	Komitet Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk

**Zespoły orzekające
Komisji do spraw etyki w nauce
wyznaczone w 2011 r.**

Imię i nazwisko członka Komisji	Zespół do spraw opracowania projektu Kodeksu pracownika naukowego	Numer sprawy							
		02/2011	03/2011	04/2011	05/2011	06/2011	07/2011	08/2011	10/2011
Prof. Osman Achmatowicz		x							x
Prof. Andrzej Białynicki- Birula		x			x				x
Prof. Andrzej Górski	x		x			x		x (P)	
Prof. Maciej W. Grabski	x		x (P)			x (P)		x	
Prof. Janusz Limon							x		x (P)
Prof. Tadeusz Luty		x							
Prof. Piotr Węglenski		x (P)			x (P)		x (P)		
Prof. Franciszek Ziejka		x			x		x		
Prof. Andrzej Zoll				x				x	

(P) – przewodniczący zespołu orzekającego

Sprawy skierowane do Komisji do spraw etyki w nauce w 2011 r.

SPRAWA 01/2011

Sprawa przesłana przez Komisję Dyscyplinarną do spraw Nauczycieli Akademickich przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, dotycząca naruszenia praw autorskich nauczycielki technikum pani Z. T. - wykorzystania jej skryptu pt. „Geodezja w gospodarce nieruchomościami dla uczniów technikum geodezyjnego” przez dr inż. A. J. oraz drugiego autora w publikacji „Geodezja w gospodarce nieruchomościami, t.1”. Sprawę tę rozpatrywała komisja dyscyplinarna pierwszego stopnia w Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie i orzekła karę nagany. W wyniku odwołania sprawa trafiła do Komisji Dyscyplinarnej do spraw Nauczycieli Akademickich przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego. Komisja do spraw etyki w nauce zwróciła sprawę Komisji Dyscyplinarnej do spraw Nauczycieli Akademickich przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, jednocześnie zwracając uwagę na problemy etyczne, które w ocenie Komisji powinny zostać wyjaśnione w dalszym postępowaniu dyscyplinarnym.

SPRAWA 02/2011

Sprawa przekazana przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju dotyczyła pani dr inż. E. K.-W., kierującej przez pewien czas w Instytucie Chemii Przemysłowej im. prof. Ignacego Mościckiego projektem pt. „Nowa generacja żywic epoksydowych o ograniczonej palności z zastosowaniem polimerowego układu utwardzającego”. Wskazywano, że przy prezentacji wyników tego projektu nie zamieszczono nazwiska dr inż. E. K.-W., a uwzględniono nazwiska innych autorów. Komisja skierowała sprawę do rozpatrzenia przez Komisję Dyscyplinarną w Instytucie Chemii Przemysłowej.

SPRAWA 03/2011

Sprawa skierowana przez Dyrektora Instytutu Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN z Olsztyna dotycząca wątpliwości Rady Naukowej IRZiBŻ PAN, co do zasadności dalszego procedowania przewodu habilitacyjnego dr inż. W. K. pracownika naukowo-dydaktycznego wydziału Nauk o Żywieniu Człowieka SGGW w Warszawie.

Dr inż. W. K. nie ujawnił w IRZiBŻ PAN, iż nie został dopuszczony do kolokwium na podstawie tej samej pracy. W postępowaniu habilitacyjnym w SGGW dr inż. W. K. zarzucono, że publikacje stanowiące rozprawę habilitacyjną zawierały materiał publikowany uprzednio w innych publikacjach, których kandydat nie ujawnił w wykazie swojego dorobku. Komisja do spraw etyki w nauce wskazała, że nieujawnienie przebiegu dotychczasowego postępowania habilitacyjnego stanowi uchybienie, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, obowiązującym do 1 października 2011 r. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że kwestią do rozstrzygnięcia przez Radę Naukową IRZiBŻ PAN, opierając się na ocenie kompetentnych recenzentów, będzie ustalenie czy przedstawiona w Instytucie praca habilitacyjna jest tą samą pracą, którą przedłożono w SGGW. Komisja do spraw etyki w nauce stwierdziła, że postępowanie dr inż. W. K. było nierzetelne i nieetyczne.

SPRAWA 04/2011

Sprawa skierowana przez Stowarzyszenie Na Rzecz Lesbijek, Gejów, Osób Biseksualnych, Osób Transpłciowych Oraz Osób Queer „Pracownia Różnorodności”, które zwróciło się do Komisji o stwierdzenie czy profesorowie L. W. oraz A. N. naruszyli zasady etyki w nauce lub inne obowiązujące pracowników nauki. Sporządzona przez prof. L. W. opinia dla Senatu na temat instytucji małżeństwa w prawie prywatnym międzynarodowym i wypowiedzi prof. A. N. w portalach internetowych, w ocenie Stowarzyszenia „Pracownia Różnorodności” miały wydźwięk homofobiczny. Stowarzyszenie „Pracownia Różnorodności” zarzucało prof. L. W., że w swojej opinii wykroczył on poza granice swojej specjalności – prawo, a wypowiedzi miały charakter oceniający i światopoglądowy.

W swoim stanowisku Komisja do spraw etyki w nauce odniosła się do gwarantowanej przez demokratyczne państwo konstytucyjnej wartości - prawa do swobodnego wyrażania swoich poglądów i opinii. Wyjaśniono, że ocena wypowiedzi profesorów nie należy do domeny naukowej, gdyż profesorowie prezentowali swoje prywatne poglądy nie związane z działalnością naukową.

Komisja do spraw etyki w nauce przyjęła, że uczeni wyrażając swoje prywatne opinie dokonują tego na własną odpowiedzialność. Zaznaczono, iż nie powinni przy tym używać stopni i tytułów. W ocenie Komisji w takiej sytuacji rozliczenia powinna dokonywać opinia publiczna.

SPRAWA 05/2011

Sprawa przekazana przez prof. Grzegorza Węgrzyna, Prorektora do Spraw Nauki Uniwersytetu Gdańskiego, dotyczyła pani dr K. L., której zarzucono, iż szkaluje, w szczególności w internecie, środowisko Uniwersytetu Gdańskiego, po tym gdy nie została przyjęta do pracy na tej uczelni. W ocenie Komisji do spraw etyki w nauce sprawa nie miała związku z zakresem działalności Komisji.

SPRAWA 06/2011

W kopercie z pieczętą Dziekanatu Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, wpłynęło anonimowe pismo „Doniesienie w sprawie braku zasadności nadawania stopnia doktora habilitowanego z zakresu agronomii i kształtowania środowiska przez Radę Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie”.

Na podstawie wyczerpujących wyjaśnień Dziekana WKŚiR Komisja do spraw etyki w nauce przyjęła, że procedura w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w zakresie agronomii pani dr M. O. przebiegała prawidłowo. Odnosząc się do zarzutu rzekomego plagiatu pani dr hab. A. I. oceniono, że macierzysta uczelnia habilitantki tj. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie jest właściwa do stwierdzenia czy habilitantka nieprawnie wykorzystwała prace magisterskie przygotowywane pod jej kierunkiem.

SPRAWA 07/2011

Sprawa przekazana przez dra R. K.. Centralna Komisja do spraw Stopni i Tytułów odmówiła zatwierdzenia uchwały Rady Wydziału Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie o nadaniu dr R. K. stopnia naukowego doktora habilitowanego. Opinie przygotowywali prof. J. T., prof. L. Sz. oraz prof. W. K..

Dr R. K. złożył odwołanie, w wyniku którego powołano na recenzentów prof. J. M. i prof. H. G.. Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów ponownie odmówiła zatwierdzenia uchwały o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Dr R. K. bezskutecznie odwoływał się od niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, także poprzez Radę Wydziału PAT i w postępowaniu administracyjnym. Dr R. K. zarzucał brak obiektywizmu recenzentom, twierdząc m.in. że nie zapoznali się oni z jego rozprawą habilitacyjną oraz wszystkimi jego pracami. Przekonywał również, że Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów nie może być sędzią we własnej

sprawie. Dr R. K. podniósł także zarzut konfliktu interesów między dr R. K. a recenzentami, zajmującymi się tą samą epoką. Komisja do spraw etyki w nauce przyjęła, że zarzuty dra R. K. nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji przekazanej Komisji. Komisja do spraw etyki w nauce nie dostrzegła konfliktu interesów między dr R. K. a recenzentami. Odnosząc się do zarzutu, że Centralna Komisja do spraw Stopni i Tytułów „nie może być sędzią we własnej sprawie” uznano, że należałoby go oddalić, jako nieodnoszący się do niniejszej sprawy.

SPRAWA 08/2011

Sprawa przekazana przez Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, prof. B. Kudrycką dotycząca skargi z 2008 r. na naruszenie praw autorskich prof. dr hab. inż. J. Z. oraz dra J. B. przez dra K. P. w publikacji „Programowanie i prognozowanie makroekonomiczne w Polsce. Podręcznik użytkownika modelu HERMIN”. Stwierdzono, że komisja dyscyplinarna SGH powinna przekazać Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego informacje o toczącym się postępowaniu i wyjaśnić dlaczego nie zostało ono zakończone.

SPRAWA 10/2011

Sprawa przekazana przez panią prof. A. K. z Akademii Medycznej we Wrocławiu. Dotyczy ona naruszenia przez dr hab. B. G., dr hab. W. K. oraz prof. dr hab. Z. R. praw autorskich prof. A. K. do trzech rozdziałów skryptu „Anatomia Człowieka. Przewodnik do ćwiczeń. Centralny układ nerwowy i narządy zmysłów t.4, wyd. Dexter. Wrocław”, co stwierdził w swoim orzeczeniu Sąd Najwyższy. Prof. A. K. w skardze wskazywała, m.in. że władze Uczelni nie biorą pod uwagę wyroku Sądu Najwyższego powierzyły dr hab. B. G. stanowisko prodziekana do spraw studenckich oraz stanowisko kierownika Katedry Anatomii Akademii Medycznej we Wrocławiu, którą poprzednio pełniła, przed przejściem na emeryturę, prof. A. K.. Natomiast drugi ze współautorów, prof. W. K. został prodziekanem na Wydziale Lekarsko-Stomatologicznym tej samej uczelni.

Ponadto władze uczelni nie zakazały korzystania przez studentów Akademii Medycznej we Wrocławiu z II wydania wyżej wymienionego skryptu. Prof. A. K. stwierdziła, że „czuje się poszkodowana moralnie, a plagiatorzy są bardzo pewni siebie i zachowują się wręcz bezczelnie”.

Komisja do spraw etyki w nauce, na posiedzeniu w dniu 13 marca 2012 r. wydała rozstrzygnięcie w tej sprawie. Przyznano, że dwukrotnie naruszono prawa autorskie do trzech rozdziałów skryptu „Anatomia układu nerwowego”. W ocenie Komisji do spraw etyki

w nauce rozstrzygnięcie o nieprawidłowościach w przeprowadzonych wyborach na stanowisko kierownika katedry nie należy do zakresu działania Komisji.

Jednocześnie Komisja stwierdziła, iż władze uczelni nie są w stanie zapobiec korzystaniu przez studentów ze skryptu, w którym naruszone zostały prawa autorskie prof. A. K.. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że rozwiązaniem mogłoby być przygotowanie kolejnego wydania skryptu z informacją o wydanym wyroku Sądu Najwyższego oraz wprowadzeniu uzupełnień i poprawek z niego wynikających.